

Suomen Lintutieteellinen Yhdistys 75 vuotta harrastuksen, tutkimuksen ja suojelun kolmiossa

Tapani Veistola

Kun Suomen Lintutieteellinen Yhdistys (SLY) perustettiin 1924, alkuperäisenä tavoitteena oli saada aikaan "klubi", julkaisu, lintuasema ja tutkijastipendi. Tuloksena oli kuitenkin rekisteröity yhdistys (v. Haartman 1974). SLY:n syntyyn tarvittu lintuharrastajien "kriittinen massa" syntyi yliopistojen, tiedeseurojen, koulujen luontokerhojen ja eläinsuojeluyhdistysten parissa.

Yliopistollista lintututkimusta ehdittiin kuitenkin tehdä maassamme satoja vuosia ennen SLY:tä. Turun akatemian ensimmäinen lintuväitöskirja vuonna 1682 oli kansainvälinen kirjallisuuskatsaus kuningaskalastajasta. 1700-luvun "hyödyn aikakaudella" mentiin jo maastoon havainnoimaan vaikkapa sininärhen pesintää. Kokeiltiin myös, voiko pääsky talvehtia järvenpohjassa painamalla lintu veteen (Laaksonen & Lemmetyinen 1990). Suomen ensimmäinen lintulajiluettelo julkaistiin 1811-1819.

Yliopiston muutettua Helsinkiin lintutieteen kehitys jatkui 1800-luvun loppua kohti kiihtyen. Esimerkiksi tähän asti ainoa suomalainen sai nimensä linnun nimeen, kun *Glareola nordmanni* nimettiin 1842 sen kuvanneen, Odessassa ja Helsingissä toimineen professorin mukaan (Voipio 1989). Kansainvälisesti vielä kuuluisampi tuli J. A. Palménista, joka keräsi havaintoja sekä Suomesta että ulkomailta väitellen lintujen muuttoreiteistä 1874. Hän toimitti Magnus von Wrightilta kesken jääneen *Finlands foglar* -käsikirjan loppuun (1873). Palmén innosti harrastajia myös "paikallisaunojen sankariaikaan", josta jäi perinnöksi hänen kuollessaan 1919 Palménin arkisto (Väisänen 1996).

Tiedeseurat eriytyivät

SLY:n syntyessä maassamme oli vasta kolme yliopistoa. Ammattilintumiesten vähyden takia SLY:n syntyyn tarvittiin myös harrastajia. Esimerkiksi yhdistyksen

perustajana pidetty ensimmäinen puheenjohtaja Ivar Hortling oli tohtori, mutta väitellyt saksankielestä ja toimi opettajana.

Vuonna 1924 Suomi oli maa- ja metsätalouden maa. Linnut olivat harvojen säätyläisten, lähinnä opettajien, harrastus. Kun vuosisadan alun herrasväen ornitologit ampuivat lintuja ja keräsivät munia koelmiinsa, yleinen rahvas teki samaa syödäkseen. Varsinkin maaseudulla "puihin katseleva" lintuharrastaja oli pitkään "outo lintu". Vielä 1960-luvulla edusti harrastajakuntaa Kankkulan kaivo -radiohupailussa lintukääkkä Sylfred Huila, vanha hajamielinen tiedemiestyppi.

Luonnontutkimusta edistämään perustettiin jo vuonna 1821 Societas Pro Fauna et Flora Fennica. "Lintu-Palménkin" oli pitkään sen puheenjohtajana. Se jäi ruotsinkieliseksi ja painottui kasveihin ja hyönteisiin. Sitä vastoin suomenkielisten 1896 perustaman Vanamo-seuran toiminnassa linnut olivat alusta alkaen vahvasti mukana (Eriksson 1970). Kun SLY syntyi 1924, se yhdisti sekä ruotsin- että suomenkieliset lintumiehet. Luonnontieteelliset seurat eheyttivät kansakuntaa, kun kieliriidat jakoivat nuoren tasavallan humanisteja.

SLY:n syntyyn liittyy myös eräiden vanhojen yleisbiologisten seurojen jakautuminen erikoisalojen yhdistyksiksi. Tämä kuvaa koko biologian hajoamista erikoisaloiksi: generalisteja seurasivat specialistit. Eri paikkakunnille syntyi myös paikallisia luonnontieteellisiä seuroja. Niistä varhaisimpia ovat 1897 perustettu Luonnonystäväin yhdistys Kuopiossa ja Vaasan Ostrobotnia Australis.

Mistä harrastajia tuli?

Uusia nuoria lintuharrastajia tuotettiin ennen muuta koulujen luontokerhoissa, joista ensimmäinen syntyi Vaasaan 1883 (Heimonen & Kaaro 1999). Myönteistä kiinnostusta lintuihin herättivät myös eläinsuojeluyhdistykset. Zachris Topeliuksen 1870 perustama Kevätyhdistys ja sen työtä

1890-luvulla jatkanut *Sylvia*-yhdistys korostivat nimenomaan lintujen suojelua. Ne laskivat jäsenikseen jopa 20-30 000 koululaista (Veistola 1997).

Maahamme vuosisadanvaihteessa syntyneistä yli sadasta eläinsuojeluyhdistyksestä vain harva selvisi ensimmäisen maailmansodan yli. Mutta monet Tope-liuksen *Ensimmäistä kevätkirjaa* (1874) seuranneet lintusuojeluoppaat sekä niiden markkinoimat linnunpöntöt ja lintulaudat tulivat jäädäkseen. Ne yleistyivät ennen muuta koulujen kautta. Tämä maamme voimakas varhainen lintujensuojeluperinne selittänee osaltaan, miksi juuri lintuyhdistykset ovat olleet suosituimpia kuin esimerkiksi perhos- ja kasviseurat.

SLY nosti harrastusta

SLY:n syntyessä Suomi oli elpymässä itsenäistymiskamppailunsa traagisesti hui-pentaneesta sisällissodastaan 1918. Esimerkiksi vuosina 1912-1913 maassamme lupaavasti alkanut rengastus ylitti vuoden 1917 tason vasta 1926 (Eriksson 1970).

SLY keräsi ensimmäisenä vuoteenaan 111 ja kolmessa vuodessa 300 jäsentä, mutta sitten kasvuvauhti hiipui. SLY:n aktiivit K. E. Kivirikko ja Ivar Hortling loivat kuitenkin harrastusedellytyksiä muun muassa uusilla käsikirjoilla, joista viimeksi mainitun *Ornitologisk handbokia* luettiin Ruotsisakin. Hortlingin 1936 julkaisema *Lintukirja* esitteli vihdoin kaikki maan lajit suomeksi.

Toinen maailmansota lamautti toimintaa monien lintumiesten jouduttua rintamalle. Jotkut ehtivät julkaista Itä-Karjalan linnustosta, mutta lopuksi menetettiin Einari Merikallion kirjoissaan kuvaamat huippukohteet Petsamon Heinäsaaret ja Äyräpäänjärvi. Sotia edeltäneen ajan rengastusmäärätkin saavutettiin vasta 1950-luvun alussa. Sitteen alkoikin entistä suurempi harrastuksen nousu: Kalervo Eriksson arvioi maamme lintuharrastusaktiivisuuden nousseen 1955-1964 yli kymmenkertaiseksi (Eriksson 1970, v. Haartman 1974).

Koko kansan harrastukseksi

Sotien jälkeen Suomessa elettiin tempoltaan ehkä Euroopan kiivain rakennemuutos. Ensin maa teollistui ja kaupungistui, sitten tieto- ja palveluammattien osuus ohitti teollisuudenkin. Talouskasvun – ja sen hedelmien entistä tasaisempaa jakamista edistäneen yhteiskuntapolitiikan – myötä kansan suuren enemmistön elintaso ja vapaa-aika lisääntyivät. Yhä useamman nuorenkin mahdollisuudet hankkia uusia harrastusvälineitä ja matkustella lintupaikoille paranivat. Lintuharrastus demokratisoitui; se levisi paitsi määrällisesti myös sosiaalisesti, alueellisesti ja lopulta myös kauniimman sukupuolen pariin.

Maaltempako ja kaupungistuminen loivat omalta osaltaan lintuharrastukselle kasvupohjaa kahdellakin tavalla. Ensinnäkin kaupungissa oli sosiaalisesti paljon helppompi aloittaa harrastus porukassa kuin maaseudulla yksinäisenä sutena. Toiseksi ihmisten luontosuhde muuttui, kun asfalttierämaan kaupunkilaiset halusivat päästä takaisin luontoon, kuka kesämökille, kuka lintujärville.

Matkalla kohti tietoyhteiskuntaa koulutuksen merkitys kasvoi entisestään: oppikoulujen, lukiodien ja korkeakouluopiskelijoiden määrä kasvoi voimakkaasti. Lintuharrastuksen ottivat ensin yliopisto-opiskelijat, mutta sitten se iski nuorempiinkin koulupoikiin, jotka aloittivat retkeilyn usein porukoittain. Lintutiede oli koulussakin hyväksytty pätemisen muoto; se laskettiin kehittäväksi harrastukseksi. Tärkeä lintuharrastuksen levittäjä oli 1943 perustettu Luonto-Liitto, joka kehitti koulujen luontokerhojen toimintaa ottaen lintuharrastuksen tärkeäksi osaksi toimintaansa (Heimonen & Kaaro 1999).

Uusia nuoria harrastajia varten SLY perusti nuorisosaaston 1953. Sen aktiivisuus kohosi nopeasti. Kun 1953 kokouksissa kävi keskimäärin 11 henkeä, määrä oli 1962 jo 62 ja 1968 87. Nuorisosaaston ohjelma periytyi emojärjestön alkuvaiheista: retkikertomuksia koti- ja ulkomailta, usein kuvia, ja aina lopuksi havaintoja. Jaosto järjesti pieniä kursseja, kevätretken Helsingin oppikoululaisille ja muuton yhteishavainnoiteja. Tuloja se sai muun muassa pönttömyynnistä ja jäsenten lehtikirjoituspalkkioista.

Nuorisosaaston kasvatus työn myötä emoyhdistyksenkin jäsenmäärä nousi olleen vuonna 1964 jo 600 ja 1970 peräti 914 kotimaista jäsentä (v. Haartman 1974). Erona nuorisosaastoon varsinaisen SLY:n jäseneksi piti periaatteessa olla 15-vuotias ja kahden jäsenen suosittama.

Tekniikka kasvun taustalla

Tärkeä harrastuksen taustatekijä oli optiikan kehitys. Aikaisemmin ylivoimaisen

kalliiden kiikarien yleistyessä vanhojen herrojen ”haulikkolinja” alkoi saada kritiikkiä jo ennen sotia. Sodan jälkeen eri armeijoiden kiikareita oli paljon liikkeellä, ja 1960-luvulta alkoi japanilaisten halpojen kiikarien voittokulku. Martti Soikkeli esiteli *Lintumies*-lehdessä 1967 uuden välineen, joka mullisti monen lajin havainnoinnin: kaukoputken. Myös kiikarien tukikepin eli seipiön käyttö helpotti muuton havainnointia eli ”staijaamista turhuuden kallioilla”, mistä tuli 1950-luvulla entistä suosittumpi harrastusmuoto (Mikkola 1996).

Toinen harrastusta nostanut tekijä oli kirjallisuuden kehitys. Kun ennen vuotta 1920 Suomessa oli julkaistu 18 lintukirjaa, 1920–1955 niitä ilmestyi 47 ja 1956–1980 71 (Lehikoinen 1981b). Ensimmäinen uuden lintuharrastajapolven voimannäyte oli Olavi Hildénin ja Pentti Linkolan maamme oloihin toimittama *Suuri lintukirja* (1955). Hildén toimitti myös värikuvitetun *Retkeilijän lintuoppaan* 1960 ja *MMM-Lintuharrastuskirjan* (1962). Itsekin SLY:ssä pitkään toimineen professori Lars von Haartmanin toimituskunnan *Pohjolan Linnut Värikuvoin* -teos kokosi vihdoin yhteen koko silloisen lintutiedon. Se ilmestyi jatkokertomuksena 1963–72 ja uusi vihko oli ilmestyessään aina merkkitaupaus.

1970-luvulla tulivat englantilaisten määrittäyskirjojen käännökset, joissa kuvattiin koko Euroopan linnusto. Kirjojen rinnalle ilmestyi myös äänilevyjä ja havaintoja voitiin hyväksyä myös äänistä. Se muutti käsityksen esimerkiksi rautiaisen, tundrakurmitsan ja lapinkirvisen yleisyydestä (Eriksson 1970).

Rauhanomainen tekniikka eli siirtymien lintujen tappamisesta niiden katsomiseen on ollut ratkaiseva lintuharrastuksen leviämislle. Lintuharrastusta pidetään usein metsästyksen sivistyneenä muotona. Tällaisena se on osa esimerkiksi saksalais-sosiologi Norbert Eliuksen kuvaamaa länsimaisen yhteiskunnan sivilisaatioprosessia (esim. Shields 1999).

Ornis Fennica lintutieteen kuvana

Yksi SLY:n perustamisen päätavoitteista oli luoda julkaisukanava suomalaisille lintututkijoille. Tätä ennen suomalaiset olivat julkaisseet ulkomaisissa sarjoissa, esimerkiksi 1739 perustetun Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemian sarjoissa ja 1835 perustetussa *Journal für Ornithologiassa*. SLY:n *Ornis Fennica* (OF) alkoi ilmestyä heti yhdistyksen perustamisvuonna.

OF kuvaa harrastuksen ja ammattitutkimuksen eriytymistä maastotutkimuksen (kohteena esimerkiksi levinneisyys, määrät, vuorokausirytmiiikka) kehittyessä kekeelliseksi etologiaksi ja populaatioekologiksi. Samalla lintuharrastuskin on muut-

tunut pikku hiljaa metsästyksestä (munaja lintukokoelmat) faunistisen ja fenologisen harrastajatutkimuksen (rengastus, lintulaskennat) kautta elämysulkoiluksi (bongaus). Viime vuosikymmeninä lintutiede on mennyt omia teitään yhä kokeellisempaan suuntaan, eivätkä harrastajat voi hallita sen uutta tekniikkaa (esim. DNA-analyysit).

Toisen maailmansodan jälkeen lintutieteen peruskysymykset ovat vaihtuneet kansallisista kansainvälisiksi. Suomenkieliset jutut ovat kadonneet, saksankielikin on vaihtunut englanniksi. *Ornis Fennica* jo 1930-luvulla alkanut kehitys kansainvälisesti arvostetuksi sarjaksi viimeisteltiin 1980-luvulla. 1990-luvulla sen toimitusrutiinit siirtyivät yhdistykseltä Suomen eläintieteen julkaisutoimikunnalle. OF selvisi samalla hengissä niistä pienten tiedelehtien yhdistämishankkeista, joilla Suomen Akatemia pyrki 1990-luvulla tehostamaan tieteen tilaa. OF on yhä ilmeisesti maailman kymmenen viitatuimman ornitologisen julkaisun joukossa. Eniten kansainvälistä tutkijayhteisöä ovat kiinnostaneet sen teoreettiset jutut, vähiten havaintokatsaukset (Järvinen & Pietiäinen 1988).

Ironista kyllä, tieteen kansainvälistymiskehitys on sulkenut OF:n viime aikoina monilta kotimaisilta tutkijoilta. Kansainvälisissä sarjoissa julkaiseminen on nykyään arvokkaampi meriitti rahan- ja viranhauissa kuin kotimaiseen lehteen kirjoittaminen, ja OF lasketaan Suomessa kotimaiseksi sarjaksi. (Sitä vastoin se on kansainvälinen esimerkiksi ruotsalaisille.) OF:n kansallisuusaatteesta lähtenyt ympyrä on näin sulkeutunut: suomalaistutkijat julkaisevat pääosan artikkeleistaan taas ulkomailla.

Lintutieteen ideologinen muutos on vielä suurempi: Kun ennen tutkittiin lintuja, nyt linnuilla testataan luonnonlakeja, ekologisia ja etologisia teorioita, niitä joko vahvistetaan tai heikentäen. Kuvaileva tutkimusote on vaihtunut ongelmakeskeiseen: ensin keksitään ongelma, sitten pohditaan, millä eliölajiryhmällä hypoteesia kannattaa testata. Nykybiologiassa linnut ovat itse asiassa varsin hankalia koekappaleita. Nopeampia tuloksia saadaan usein helpommin paikallaan pysyvillä ja nopeammin lisääntyvillä eliöillä, kuten banaanikarpasilla ja kasveilla. Tämän luulisi vähentävän lintujen suosiota tutkimuskohteina, mutta ainakin tähän asti kehitys on ollut päinvastainen. Kun Lehikaisen (1981a) laskujen mukaan ennen vuotta 1920 maassamme ilmestyi kaksi modernia lintuväitöskirjaa, 1921–1950 niitä tuli 10 ja 1951–1980 26. Nyt niitä on yhteensä ainakin 85 (E. Lehikoinen, suull.).

Huomattakoon, että OF:n vaihtoyhteyksinä SLY:lle on kertynyt melkoinen kirjasto. Se lahjoitettiin Helsingin yliopiston kirjastolle 1979. Sitä kautta tutkijayh-

teistö saa käyttöönsä monta sellaista sarjaa, joita valtiolla ei enää ole varaa tilata.

Lintumies-lehti

SLY on ollut ennen muuta lehtitalo, jonka budjetista painokulut ovat lohkaisseet leijonanosan. Näin on ollut – ja on – laita lähes kaikilla muillakin lintuyhdistyksillämme. SLY:n erikoisuus on se, että sillä on ollut parhaimmillaan kaksikin lehteä: kansainvälinen ja kotimainen.

OF:n muutoksen perimmäinen syy on lintutieteen määrän valtava kasvu ja ammattimaistuminen. Toisen maailmansodan jälkeen perustetut uudet yliopistot toivat lintututkijoillekin lisää virkoja ja palkatusta kilpailevaa tuotantoa. Näin yliopistot saattoivat ottaa itselleen monia tehtäviä, jotka ennen kuuluivat tiedeseuroille. Loppujen lopuksi tiedeseuroja alkoivat käytännössä hoitaa yliopistojen ammattitutkijat.

OF:n alkuperäinen tehtävä – lintuhavaintojen ja niistä tehtyjen yhteenvetojen julkaiseminen – on siirtynyt neljässä vaiheessa havaintojen sekä juttujen tulvan ja tason kohoamisen myötä eteenpäin:

- 1) OF:sta itsestään on tullut omien havaintojen ilmoituskanavan sijasta kongressikielinen, tieteellinen, kansainvälinen julkaisu. Ammattilaistason nousu on johtanut siihen, että ani harva harrastaja voi enää kuvitella saavansa juttunsa läpi OF:ssä. Toisaalta tuskin yksikään OF:ssa ennen sotia ammattilaisenaan julkaisema juttu menisi enää läpi – ainakaan ilman muutoksia.
- 2) Paikalliset ja valtakunnalliset kotimaiset havaintoyhteenvedot siirrettiin OF:sta erityiseen suomenkieliseen *Lintumies*-lehteen. Se perustettiin 1965 SLY:n nuorisosaaston toimesta olemaan yhdyssiteenä maan eri puolille, julkaisemaan vuodenaikaiskatsauksia ja havaintoraportteja maan eri puolilta (Degerstedt 1990). Vaikka se oli nuorisosaaston lehti, sen odotettiin silti kiinnostavan vanhempaakin polvea – olihan se nimenomaan kenttäornitologinen julkaisu. Teoreettisempi tieteellisyys on välillä yrittänyt tunkeutua siihenkin vaihtelevalla menestyksellä.
- Lintumies siirtyi nuorisosaostolta takaisin SLY:lle, missä välissä yksi vuosikerta jäi julkaisematta. Lopulta lehti siirrettiin vuonna 1977 Lintutieteellisten Yhdistysten Liitolle (LYL), joka muutti julkaisun nimen *Linnut*-lehdeksi 1992.
- 3) Kun juttutulva ja taso nousivat puolestaan *Lintumiehessä*, paikalliset yhteenvedot eivät enää mahtuneet siihenkään. Tätä tarjontaa ja toisaalta paikallisen tiedon lisääntyvää kysyntää hoi-

tamaan syntyi joukko paikallisia lintulehtiä. Ne ovat olleet milloin paikallisten lintutieteellisten yhdistyksen perustamisen syitä, milloin seurauksia. Tätä nykyä Suomessa lienee asukasluvuun suhteutettuna maailman tihein paikallisten lintulehtien verkko.

Tässä vaiheessa esimerkiksi valtakunnalliset vuodenaikaiskatsaukset paradoksaalisesti menetettiin myös havaintomäärien räjähdysmäisen kasvun takia. Harrastaja- ja havaintomäärät kasvoivat niiden käsittelytekniikkaa nopeammin. 1990-luvulla tietokoneohjelmat ja uudet tiedonvälityskäytännöt (Bongariliiton Lintutiedotus-tekstihaku ja internet) ovat mahdollistaneet vuodenaikaiskatsauksien paluun *Linnut*-lehteen.

- 4) Nyt valtakunnalliset seurantayhteenvedot ja -katsaukset on pääosin siirretty tähän käsillä olevaan *Linnut-vuosikirjaan*. Vuosikirja toisaalta mahdollistaa itse *Linnut*-lehden journalistisemmän tekemisen, toisaalta käyttäjä löytää seurantakatsaukset helpommin vuosikirjoista kuin lehdistä. Tulevaisuus näyttää, palaavatko ATK:n ja internetin kautta uudelleen hallintaan saadut harrastajien valtavat havaintoaineistot vielä OF:nkin sivuille esimerkiksi uusina muutto- tai levinneisyysteorioina.

Lintusuojelun kolme vaihetta

Lintujen suojelu on ollut SLY:n historian yksi punainen lanka. Vanhoja pöytäkirjoja selaillessa näkee, kuinka monet tällä hetkellä ajankohtaiset asiat – kuten kevätmetsästys ja Helsingin Vanhankaupunginlahden suojelu – ovat työllistäneet aikaisempiakin lintumiespolvia.

Suomalaisen lintusuojelun kehitys voidaan jakaa kolmeen pääkauteen. Ensin *lintusuojelu* oli osa *eläinsuojelua*. Sitten sen rinnalle nousi *paikkasuojelu* osana *luonnonsuojelua*. Kolmas vaihe toi mukanaan *lintujen elinympäristöjen suojelun* osana yleistä *ympäristönsuojelua* (Veistola 1997).

SLY:n syntyessä laji- ja yksilökeskeinen "lintusuojelus" oli maassamme jo Tope-liuksen ajoilta tuttua. Suojelun keinoja olivat muun muassa rauhoitukset, pesäpöntöt ja talviruokinta. Metsästysasiat ovat olleet usein esillä, jo 1924 marraskuun kuukausikokouksessa esille otettiin meri- ja maakotkan rauhoitus. Kanahaukan osalta SLY sai jatkaa kirjelmöintiä aina vuoden 1989 rauhoitusasetukseen asti.

Monia lintuja ei kuitenkaan voi suojella, ellei niiden esiintymispaikkaa tehdä suojelualueeksi. Parhaiden lintupaikkojen suojelu onkin aina ollut lintuharrastajien sydäntä lähellä. Ensimmäinen paikkasuojelualue tehtiin jo maaliskuun kuu-

kausikokouksessa 1924, kun lehtori E. W. Suomalainen esitti Rosenlewin Yyterin maiden rauhoitusta. SLY on ollut monta muutakin kertaa aloitteellinen, niin etenkin pääkaupunkiseudun lintuparatiisien – Helsingin Viikin ja Espoon Laajalahden – suojelussa. Esimerkiksi 1971–1972 käytiin kovaa kirjeenvaihtoa viranomaisten kanssa, kun SLY vastusti Laajalahden suojelun sitomista Viikin suojelun purkamiseen. Vanhankaupunginlahdesta kun piti tulla Helsingin kaatopaikka. SLY on palvellut luonnonsuojelua useimmiten erilaisilla lausunnoillaan. Tämä lausunnonantajan rooli on siirtynyt yhä enemmän LYL:lle ja myöhemmin BirdLife Suomelle. Mutta ehkä erilaisten lausuntojen ja aloitteiden valmistelussa voisi olla vielä työskarkaa SLY:ssä toimiville tutkijoillekin.

Vaikka jo joulukuussa 1925 puhuttiin kuukausikokouksessa öljyyn tahriutuneista linnuista, vasta 1960-luvulla todella huomattiin, etteivät suojelualueetkaan suojaa lintuja esimerkiksi ympäristömyrkyiltä. Ympäristönsuojelun nousua maassamme kuvaa esimerkiksi nuorisosaaston kokous 9.12.1969. Siellä esiteltiin ruotsalainen saasteraportti, tuoreita suomalaisia ympäristöpamfletteja ja Ympäristökomitea 1970-niminen ympäristöryhmä. Moni SLY:n kasvattama lintumies osallistui myös nykymuotoisen Suomen Luonnonsuojeluliiton muotoutumiseen tai on vaikuttanut muiden järjestöjen kautta. SLY:n jäseniä on päätyntä moneen muuhun luontoharrastajaryhmään verrattuna paljon myös ympäristöhallintoon, joka laajeni 1970- ja 1980-luvuilla. Ilmeisesti lintumiehet tunsivat sekä luontoa että tarvetta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen nähdessään lintujen ja lintupaikkojen ongelmat hyvinkin konkreettisesti.

Myös luonnonsuojeluaatteen levittämisessä ja popularisoinnissa SLY:n jäsenillä on ollut keskeinen rooli. *Linnut* ovat olleet aina keino herättää ihmisten huomiota ja myötätuntoa, antaa kasvot luonnonsuojelulle. Radioesitelmien pitäminen linnuista oli esillä kuukausikokouksessa jo tammikuussa 1925. Yhtenä tärkeimmistä SLY:stä lähtöisin olevista luonnonsuojelukeskustelun herättäjistä mainittakoon Pentti Linkola. Tälläkin tavalla SLY:llä on ollut omaa kokoaan suurempi vaikutus maamme luonnonsuojelun kehitykseen.

SLY:n poikastuotto

Valtakunnallinen SLY mökkiytyi käytännössä Helsingin yliopiston Eläinmuseolle. Se yritti välttää Helsinki-keskeisyyttä pitämällä kevätkokouksia muissa kaupungeissa esimerkiksi 1960-luvun alussa. OF:n ja *Lintumiehen* päätoimittajuuskin on välillä poikennut maakunnissa.

Kun maakunnissa lintuharrastajien määrä ylitti kriittisen rajan, niihin syntyi kuitenkin vuorostaan omia yhdistyksiä. Ensimmäinen todellinen paikallinen lintuharrastusyhdistys oli 1959 perustettu Porin Lintumiehet, nykyinen Porin Lintutieteellinen Yhdistys, jonka pohjana oli Porin lyseon Kaktus-kerho.

SLY:n Helsinki-keskeisyyden ja akateemisuuden vastapainoksi maakuntien uudet lintuharrastusyhdistykset perustivat 1973 Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton. SLY oli sen perustajajäsen ja sille varattiin erityisasema: SLY sai jäsentä kohti enemmän edustajia LYL:n edustajistoon kuin muut. Nyt näitä sääntöjä ollaan muuttamassa ja SLY on jo ilmoittanut suostuvansa erityisasemansa purkamiseen. Kehä on kiertynyt ympäri niinkin, että kattojärjestö, nykyisin BirdLife Suomi, on muuttanut Helsinkiin 1996.

Osana paikallisyhdistyskehitystä myös SLY:n nuorisosaasto itsenäistyi, kun Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys *Tringa* perustettiin 1974. Harrastuspainotteisen nuorisosaaston lähdön jälkeen SLY:stä tuli entistä leimallisemmin tieteellinen seura ja sen jäsenmäärä on laskenut: 1980 oli jäljellä 645 ja 1999 522 jäsentä. Osansa jäsenmäärän laskuun lienee sillä, että harrastajien on entistä vaikeampi ymmärtää yhdistyksen tärkeimmän jäsenenä, *Ornis Fennica* entistä tieteellisempiä vieraskielisiä artikkeleita.

LYL:n perustamisen jälkeen SLY on keskittynyt muutamiin harvoin hyvin rajattuihin tehtäviin pyrkien tekemään ne mahdollisimman hyvin. Siitä tuli ennen muuta kustannus- ja kongressitalo.

Lintutiedon laadusta ei tingitä!

OF:n ja *Lintumiehen* lisäksi SLY on julkaissut lintukirjoja. Kaupallisten kustantamojen toimittamana erikoisteokset olisivat tulleet lintuharrastajille paljon kalliimmiksi. Yhdistys kustansi itse 1976 Lars Svenssonin varpuslintujen määräysoppaan käännöksen. Laajemman toiminnan mahdollistamiseksi se perusti erillisen SLY:n Lintutieto Oy:n vuonna 1979.

Tuloksena on ollut joukko kansainvälisestikin arvostettuja kirjoja. Etenkin rengastajille ja muulle määrityksestä kiinnostuneelle ”tertiaalijengille” tärkeitä ovat olleet kahlaajista, sorsista, lokeista ja petolinnuista julkaistut suomalaisten itsensä kirjoittamat teokset. Kirjojen tasoa kuvaa se, että niitä on plagioitu Englantia myöten. Määritysteosten lisäksi linnustomme kokonaisuutta ovat kuvanneet Tapio Solosen *Suomen linnusto*, *Suomen lintuatlas* ja yhdessä Otavan kanssa julkaistu *Muuttuva pesimälinnusto*.

SLY:n Lintutieto Oy:n merkitys kenttämme ornitologiamme kehityksessä on suuri. Sen

toiminta-ajatuksen ”lintutiedon laadusta ei tingitä” onnistumisesta kertoo osaltaan Suomen lintuatlaksen saama valtion tiedonjulkistamispalkinto 1983 (Lokki 1988).

Kongressitalo

SLY:n kokouksissa on pidetty aina isompia tai pienempiä esitelmiä ja esitetty tiedonantoja. Esimerkiksi 25.1.1924 Hortling piti esitelmän suomalaisista rengaslöydöistä. Perinne jatkuu yhä vaikka televisio, muut tieteelliset kokoukset ja esimerkiksi Tringan eriytyminen ovat verottaneet kokousväkeä (Pietiäinen 1989).

SLY piti jo 1960-luvulla maakunnissa kokouksia, joihin liittyi toisena päivänä symposio ja toisena retkeily. Näihin liitettiin myöhemmin LYL-BirdLifen kevät- ja syyskokoukset, joten pitkämatkalaiset voivat hoitaa kaksi tilaisuutta samalla kertaa.

Yli suuremman painon yhteydenpidossa on saanut Suomen lintutieteen kongressien sarja: Jyväskylä 1986, Kuopio 1989, Oulu 1995 ja Turku 1999. Niissä on pyritty tuomaan harrastajat ja tutkijat yhteen monenlaisilla keinoilla jalkapalloturnauksia myöten.

SLY on järjestänyt myös kansainvälisiä kongresseja. Suomalais-virolaisia lintukongresseja on pidetty 1937–1991 kahdeksan. Pohjoismainen ornitologikongressi on pidetty Suomessa 1983 Lammilla ja 1992 Jyväskylässä. *Baltic Birds* -kongressi järjestettiin Suomessa 1980.

SLY on ollut mukana monissa muissakin kansainvälisissä projekteissa ja kokouksissa. Se osallistui muun muassa Euroopan lintuatlastoimikunnan työhön, jonka tuloksena julkaistiin *Euroopan lintuatlas* vuonna 1997. SLY:n 60-vuotispäivän kunniaksi järjestettiin 1984 *Birds as environmental indicators* -kongressi Oulungalla.

SLY ei virallisesti isännöinyt Helsingissä pidettyä maailman lintutieteen kongressia 1958, mutta sen aktiivit hoitivat käytännössä kongressin vapaaehtoistyönä. Se oli tärkeää, jotta kongressin hinta saatiin pidettyä alhaisena ja kävijäkunta laajana. Kongressi on yksi Suomen lintutieteen ehdottomista tähtihetkistä.

Kansainvälisiä tehtäviä siirretään

Kun SLY keskitti resurssit tiedelehtensä tason kohottamiseen, LYL:n kehitys seurasi pohjoismaisten suojelujärjestöjen mallia 1970–1980-luvulla: ensin se ammatillistui perustaan toimiston, sitten se kansainvälistyi.

LYL:lle siirtyi 1990-luvulla myös joukko SLY:n kansainvälisiä tehtäviä. Esimerkiksi pohjoismaisia ornitologikongresseja ja *Ornis Scandinavica* tuottaneen Pohjoismaisen ornitologionin (SOU) jäsenyys

jaettiin. LYL otti Suomen edustuksen *Working Group of European Bird Protection Societies* -järjestössä 1991.

SLY näyttää pitäneen jo 1920-luvulla yhteyttä vähän sitä aikaisemmin 1922 perustettuun Kansainväliseen linnuston-suojeluneuvostoon (*International Council for Bird Preservation*, ICPB). Sen Suomen jäsenmaksua maksoi kuitenkin kuka milloinkin; välillä se jaettiin esimerkiksi Societaksen ja SLY:n välillä. ICPB-suhteen vakiinnuttamiseksi SLY:n aloitteesta perustettiin 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa eri järjestöjen yhteinen Suomen linnustonsuojeluneuvosto. Sen rakenne ei kuitenkaan toiminut, joten se perustettiin uudelleen 1987. Tämän jälkeen ICPB päätti muuttaa omaa rakennettaan, lakkauttaa omat maajaostonsa ja ottaa osastokseen kunkin maan suurimman lintujärjestön. Näin LYL:stä tuli ensin ICPB:n johtojärjestö ja sitten uudenmuotoisen *BirdLife Internationalin* perustajajäsen 1992. Sen jälkeen Linnustonsuojeluneuvosto fuusioitiin LYL:iin, joka muutti nimensäkin *BirdLife Suomeksi* 1995.

BirdLife-aikana Pohjoismainen ornitologionin SOU katsottiin turhaksi ja lakkautettiin 1990-luvun lopulla *Ornis Scandinavica* kunkin muututtua vähän aikaisemmin *Journal of Avian Biology*ksi. Muusta pohjoismaisesta yhteistyöstä mainittakoon 1970-luvun metsästysasioita pohtinut yhteistyöelin ja lintuasemayhteistyö, jonka pohjalta syntyi 1990-luvulla uusi pohjoismaisten lintuasemakokousten sarja.

Lisäksi SLY:n kansainväliseen toimintaan ovat kuuluneet myös retket, joita se järjesti etenkin 1960–1980-luvuilla aina Huippuvuoria myöten.

Lintuasema

Yhdistyksen alkuperäiseen ajatukseen sisältyi myös lintuaseman perustaminen Suomeen. Muuttotutkimus oli muutenkin etenkin yhdistyksen puheenjohtaja Hortlingin sydäntä lähellä.

Maamme ja Pohjoismaiden ensimmäisen lintuaseman perusti kuitenkin taideemaalari J. Snellman Ahvenanmaalle, Eckerön Signilskärille 1929. Sen toiminta vaikiutui kuitenkin vasta vuodesta 1951, ja 1960-luvulla syntyi maahamme kahdeksan lintuasemaa lisää (Eriksson 1970). Yksi näistä on Kirkkonummen Rönnskär, jonka toiminnassa SLY oli mukana vuodesta 1961 1990-luvun puoliväliin. Sen hallintomalli vaihteli, suurimman osan ajasta mukana olivat myös Kirkkonummen ympäristöyhdistys ja WWF. SLY jäi lopulta aseman toiminnasta pois aseman hallinnon uudistuksen mukana ja se halusi myös keskittää voimavarojaan harvempiin asioihin.

Asiantuntijaelin

SLY on LYL:n kanssa pitänyt yllä maamme harvinaisuushavaintojen julkaisemisesta päättävää rariteettikomiteaa (RK). Lisäksi SLY asetti vuonna 1981 toimikunnan, jonka tehtävänä oli laatia suomenkieliset nimet maailman kaikille lintulajeille. Nimitys saatiin valmiiksi ja vahvistettiin v. 1992. Sen jälkeen nimitykseen on esitetty jonkin verran muutoksia ja korjauksia. SLY:n vahvistama uusi täydennetty nimitys julkaistiin vuonna 2000.

Kansainvälistä vertailua

Tringan ja LYL:n synnyttyä SLY jäi pohjoismaisiin naapureihinsa – DOF, NOF ja SOF – verrattuna varsin akateemiseksi tiedeseuraksi. SOF itsenäistyi vasta 1945 Ruotsin luonnonsuojeluliiton linnuston- suojelutoimikunnasta (Edberg 1996). Ehkä siksi ruotsalainen lintuharrastus on ollut vähän meikäläistä ”löysempää”. Ruotsi oli ornitologiassa tällä vuosikymmenellä meitä pitkään selvästi jäljessä, Hortlingin *Ornitologisk handbok* kului silläkin puolella Suomenlahtea. Oman tieteellisemmän julkaisusarjansa *Ornis Svecica* SOF perusti vasta 1990. Huomattakoon, että *Ornis Svecica* houkuttelee myös harrastajatutkijoita julkaisemaan tuloksiaan.

SLY:tä vähän vanhempi Viron EOÜ:kin talvehti akateemisena neuvostojen yli liittyen sitten BirdLife-perheeseen. SLY:n aktiivien toiminta virolaisten kanssa oli aktiivista jo varsin aikaisin neuvostovalloituksen aikana. Suomalais-virolaiset ornitologikongressit olivat osa ”Suomen siltaa”, tärkeätä kulttuuriyhteistyötä.

Kansainvälisesti katsottuna suomalaisen lintuharrastus on varsin tiukka- ja kova ”kärsimysornitologiaa”. Suomalainen tuntee linnut Eilatissakin ja osaa niiden tieteelliset nimet, iät ja sukupuolet. Esimerkiksi anglosaksisessa maailmassa lintuharrastus on nykyään varsin erilaista eläkeläis- ladyjen elämyskulkoilua. Tieteellisessä perinteessä on sekä hyvät että huonot puolensa.

Yksi Suomen ja muiden Pohjoismaiden lintuharrastuskulttuurien ero saattaa liittyä siihen, että meillä näyttää olleen erityinen viehtymys kilpaileviin ja päällekkäisiin toimintoihin. SLY-LYL-päällekkäisyyden lisäksi voi viitata samanlaisiin kehityksiin lintuyhtiöissä ja lehdissä. Onko kilpailu tehostanut toimintaa vai onko päällekkäistöiminta syönyt kehitysresursseja?

SLY:n vaikutus

SLY on saavuttanut lähes kaikki perustamistarkoituksensa:

- Sillä on kansainvälinen lintutieteellinen julkaisu, joskin monet suomalais-

tutkijat julkaisevat nykyään taas ulkomaisissa sarjoissa sekä harrastajat *Linnut-* ja paikallislehdissä. Yhdestä lehdestä on tullut noin kolmekymmentä. Lisäksi SLY on julkaissut monia hyviä kirjoja.

- SLY on ollut aikansa mukana lintuasematyössä. Lintuasematyö ei kuitenkaan ole dominoinut sitä samalla tavalla kuin Ottenby Ruotsin SOF:n toimintaa.
- SLY on jakanut kongressi- ym. stipendejäkin silloin, kun julkaisu- toiminta ei ole sitonut sen kaikkia varoja. Onneksi tähän tarkoitukseen maassamme on muita, isompia säätiöitä.
- SLY on ollut hedelmällinen: sen pojat Tringa, LYL-BirdLife ja *Lintumies-Linnut* ovat kasvaneet emoaan suuremmiksi. Sen lisäksi maassamme on yksi maailman tiheimmistä paikallisyhdistys- ja lintulehtiverkostoista. Oman ja vipuvaikutuksensa ansiosta SLY:n 75 vuotta ovat olleet lintuharrastuksen, -tutkimuksen ja -suojelun nousukautta. Suomea on sanottu lintutieteen pieneksi suurvallaksi.

Yleisemmin SLY:tä voidaan pitää osana kansakunnan luomista ja sen haltuunottoa tiedolla. *Ornis Fennica* päätellen tämä kansallinen tehtävä oli kansainvälistä tärkeämpi ennen sotia. Sen jälkeen osat ovat vaihtuneet osana tieteen ja yleisen globalisaation etenemistä. SLY:n lintuharrastajiinkin istuttama korkea opin, tiedon, taidon ja koulutuksen arvostus on myös osa jälkiteollisen tietoyhteiskunnan, ”Nokia-Suomen”, henkistä pohjaa ja kilpailuetua.

Eläkö SLY satavuotiaaksi?

SLY täyttäisi 18.1.2024 sata vuotta. Sen 75-vuotiskongressissa todettiin lintualan olevan kaikilla mahdollisilla mittareilla – harrastajien, maistereiden ja tohtoreiden määrä, harrastukseen käytetty raha, julkaisujen määrä jne. – olevan kaikkien aikojen huipulla. Harrastuksen osalta nousun luulisi 2000-luvulla voimakkaasti jatkuvan luontoarvojenkin myötä. Mutta mitä tulevaisuus nyt hitaasti pienenevälle SLY:lle tuo?

Tuleva vuosikymmen voi tuoda koko luonnontieteelliselle maailmankatsomukselle monenlaisia uusia haasteita. Aatehistoriallisesti länsimainen kova positivistinen luonnontiede on ollut osa länsimaista modernia valistuksen projektia. Tämä tieteellisen teknisen vallankumous näyttää kuitenkin monin tavoin kääntyneen itseään vastaan, kuten viimeistään keskitysleireistä, atomipommista ja kasvihuoneilmiöstä on nähty. 2000-luvusta voi nousta romantiikan kosto: Vesimiehen *millennium*, jonka yhteiskunta on jälkiteollinen,

kulttuuri postmoderni, uskonnollisuus New Agea, jossa globaaleja ongelmia pae- taan kaaokseen, yksityisiin elämysellisiin kokemuksiin – vaikkapa lintuharrastuksen turvallisiin esoteerisiin alakulttuureihin. Kollektiivinen yhteinen kosminen kehitys- ja edistysusko, joka on yhdistänyt SLY-sukupolvia jääkäreistä taistolaisiin, voi nyt olla katkolla. Joka tapauksessa sillä korkean tieteellisellä mentaliteetilla, joka on ollut suomalaiselle kovalle tosimitielle lintuharrastuskulttuurille tyypillinen, ei enää ole sielujen monopolia. Se ei ole enää itsestäänselvyys, vaan se joutuu kilpailemaan muiden todellisuuden perusrakenteen hahmotusten kanssa. Lintuharrastus muuttuu viimeistään sitten, kun se siirtyy meilläkin nuorilta koulupojilta keski-ikäisten naisten harrastukseksi.

Ainakin tutkijoiden ja harrastajien ero kasvaa. Esa Lehikoinen kirjoitti elokuussa 1999 pidetyn IV Suomen lintutieteen kongressijulkaisun esipuheessaan: ”*Ornis Fennica*”, joka ennen tuli kaikille harrastajille kuin ”Turun Sanomat”, ei enää seuraa kuin joku ”dementoitunut” 1950-luvulla harrastuksensa aloittanut. Harrastajatkin ovat muuttuneet – ”pinnallisemmiksi” (Lehikoinen ym. 1999).

Kuitenkaan SLY:tä ei fuusioitu BirdLifen tieteelliseksi toimikunnaksi, mistä jo keskusteltiin 1990-luvun puolimaissa. SLY on yhä toimiva kone tai näyttämö aktiivisten ihmisten toimia. Mutta mihin sitä voisi käyttää?

Yksi mahdollisuus voisi olla tieteen kentän uusia. Tieteelliset seuravat hoitivat pitkään luonnontieteiden kehittämistä, kunnes kasvava yliopistolaitos otti niiden tehtäviä hoitaakseen. Nyt tiedeseuroja ovat käytännössä pyörittäneet yliopistomiehet. Mutta onko yliopistojen, tutkimuslaitoksien ja ympäristöhallinnon nykyinen tulosvastuukehitys työntämässä tiedeseuroille joitakin asioita takaisin?

Yksi harrastajien ja tutkijoiden yhteistyön kenttä on linnustonseuranta. Lintulaskennat ovat Suomen biodiversiteettiseurantojen laajimpia projekteja. Palkallisena virkatyönä valtiolla ei olisi niihin varaa. Lintujen alueellisen ja määrällisen levinneisyyden tutkiminen on yksi suomalaisen lintutieteen perinteisesti vahvoista aloista: maantieteellistä levinneisyystarkastelua (A. Kalela) seurasi lintujen määrin arviointi (E. Merikallio), kunnes Olli Järvinen ja Risto A. Väisänen oppilaineen yhdistivät alueellisen ja määrällisen kuvauksen toisiinsa. Ovatpa Suomen linnustonseurantaohjeet olleet englanniksi käännettyä vientitavaraakin. Tämän linnustonseurantajärjestelmän jatkuvuuden varmistaminen olisi varmasti yksi mahdollinen keskeinen tehtävä SLY:lle.

Samaa yhteistyömallia voisi SLY – tai joku muu – levittää myös muutontutkimukseen. Sen perinteet alkavat maassam-

me 1700-luvun yrityksistä tehdä muuttolinnuista kalenteria peltotöille ja jatkuivat 1838 perustetun Suomen Tiedeseuran fenologiahavainnoista J.A. Palméniin, Hortlingiin, Jukka Koskimiehen tutkaseuran-toihin ja niin edelleen. Nykyiset suuret muuttohavaintomassat voitaisiin saada kuriin tietokoneella. Sovittaisiin sopiva vakiointiaika (x tuntia auringonnoususta), pistettäisiin illalla kunkin havaintopisteen summat internetiin ja välittömänä palautteena saataisiin kuva päivän muutosta Pohjanlahdella, Suomenlahdella tai koko maassa. Vuodenaikaiskatsauksetkin saataisiin entistä nopeammin. Tällaisia tutkijoiden ja harrastajien kohtaamisen "vapaita vyöhykkeitä", joita kukaan ei tällä hetkellä hoida, olisi varmasti muitakin.

Varmaa ainakin on, että pelkästään lintututkijoidenkin keskinäistä kohtaamispaikkaa tarvitaan yhä hajanaisemman yleiskuvan saamiseksi. Lintutiede on voimakkaasti eriytynyt etologian, ekologian, fysiologian ja perinnöllisyystieteen välillä. Sen lisäksi myös humanistinen lintututkimus on nousussa, esimerkkinä vaikkapa Antero Järvisen 1990-luvulla Kilpisjärvellä järjestämä Pohjoinen lintuperinne -seminaarisarja ja Turun kongressin lintuhistoriasessio. Tapaamisten lisäksi erilaisten sähköpostilistojen ja hankeluetteloiden ylläpito sekä aloitteet bibliografioista ynnä muista tutkimusta edistävästä hankkeista (esim. Palménin arkisto internetiin?) voisivat sopia SLY:lle.

SLY:n tähänastinenkin kaari on niin komea, ettei sille kenenkään tarvitse väkisin lisää tehtävää tässä maailmassa keksiä. Mutta on hyvä muistaa, että tällainenkin olemassa oleva toimintamahdollisuus on 2000-luvunkin lintuharrastajille, -tutkijoille ja -suojelijoille jäljellä.

Viestikapulan vaihto

Tämän esityksen raamit mahdollistivat vain pelkistetyn yleistyksen keskeisimmistä makrotason päälinjoista. Toivon sen kiihottavan keskustelua, muisteluksia ja

jatkotutkimuksia, jotka tarkentavat tätä alustavaa karikatyyriä.

SLY ansaitsee myös oman paksun historiansa. Ainakin yhteen väitöskirjaan tarjoaa hyvät mahdollisuudet Helsingin yliopiston kirjastossa säilytettävä SLY:n arkisto, jossa tosin on harmillisia puutteita. Sitä pitäisi siksi täydentää haastatteluin ja yksityisarkeistoista. Lisäksi tarvittaisiin lisää avainhenkilöiden elämäkertoja ja paikallisyhdistysten historiikkeja. Olisiko lintuhistorian alalla toimivia tutkijoita ja harrastajia yhteen liittävä "klubi" yksi SLY:n mahdollisista uusista tehtävistä 2000-luvulla?

Summary: The Finnish Ornithological Society 1924-1999

The Finnish Ornithological Society (FOS) celebrated its 75th anniversary in 1999. This paper gives a brief history of the society. FOS was established in 1924 as a joint effort of ornithologists of Swedish speaking Fauna & Flora Society and Finnish Vanamo Society. Three years later the society had 300 members. Number of members increased rapidly in 1950s and 1960s, and reached its peak in 1970 (914 members). During the 1970s the local ornithological society of Helsinki district (Tringa), and also the head society of local ornithological societies in Finland (recently BirdLife Finland) were separated from FOS.

FOS is nowadays scientific organisation, which promotes scientific research of birds in Finland, arranges ornithological meetings and publishes books and the scientific ornithological journal *Ornis Fennica* (since 1924). OF publishes descriptive, analytical and experimental papers on the ecology, behaviour and biogeography of birds mainly on Fennoscandia. Papers from other regions will also be considered. FOS has nowadays 590 members. FOS is a member of BirdLife Finland.

Kirjallisuus

- Degerstedt, K. 1990: 25 vuosikertaa Lintumiestä. - *Lintumies* 25:93-94.
 Edberg, R. 1996: SOF:s bildande. En födelse med kompikationer. - *Vår Fågelvärld* 55:6-12.
 Eriksson, K. 1970: Lintuharrastuksen kehitys ja havaintojen määrä Suomessa. - *Ornis Fennica* 47:20-29.

- v. Haartman, L. 1974: The Finnish Ornithological Society 1924-1974. - *Ornis Fennica* 51:1-9.
 Heimonen, J. & Kaaro, J. (toim.) 1999: Luonto-Liiton historia 1943-1998. Jatkosodan varjosta Jerisjärven tielle. - Luonto-Liitto ry, Forssa. 232 s.
 Järvinen, O. & Pietiäinen, H. 1988: Citation pattern of papers published in *Ornis Fennica*. - *Ornis Fennica* 65:31-36.
 Laaksonen, H. & Lemmetyinen, R. 1990: Linnun Turun akatemian tutkimuksissa. - *Luonnon Tutkija* 94:173-178.
 Lehikoinen, E. 1981a: Akateeminen ornitologia - luettelo ornitologisista opinnäytteistä. - Teoksessa: J. Tiainen & P. Hublin (toim.), *Lintuharrastusopas*. Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto r.y. & Luonto-Liitto r.y., Forssa: 222-232.
 Lehikoinen, E. 1981b: Suomalainen lintukirjallisuus. - Teoksessa: Tiainen, J. & Hublin, P. (toim.), *Lintuharrastusopas*, s. 218-221. Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto r.y. & Luonto-Liitto r.y., Forssa.
 Lehikoinen, E., Putila, M. & Heinonen, R. 1999: IV Suomen lintutieteen kongressi LINNUT 1999 Turku 9. - 11.8.1999. Tiivistelmät. - Turun yliopisto. 73 s.
 Lokki, J. 1988: Miksi Lintutieto? - *Ornis Fennica* 65: 121.
 Mikkola, K. 1996: Seipiö - stajjarille välttämätön. - *Alula* 2:36-39.
 Pietiäinen, H. 1989: Ajaako aika kuukausikousten ohi? - *Ornis Fennica* 66:124.
 Shields, K. 1999: A twitch in time saves nine: Birdwatching, sport, and civilizing processes. - *Sociology of Sport Journal* 16:181-205.
 Veistola, T. 1997: Lintusuojelu eilen, tänään ja huomenna. - *Suomenselan linnut* 32(1): 31-34.
 Voipio, P. 1989: Linnunnimet tieteellisessä nimityksessä. - *Lintumies* 24:114-118.
 Väisänen, R. 1996: The research history of Finnish fauna: Birds and mammals. - *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica* 72: 103-124.

Kirjoittajan osoite / *Author's address*

Suomen luonnonsuojeluliitto
 Kotkankatu 9
 00510 Helsinki

Saapunut / *Received* 10.4.2000